

Ese de trei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, oandu o cola intréga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiariloru.

Pretilu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patraru	2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patraru	4 " " "

ALBINA

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune: **Josefstadt, Langegasse Nr. 43**, unde suntu a se adresa si corespundintile, ce privec Redactiunea, administratiunea seu speditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linie repetirile se facu cu pretu scoditutu. Pretulu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

Viena 16/28 sept. 1867.

Elaboratulu delegatiuniloru nu s'a asternutu joi-a trecuta senatului imperiale, precum se asceptá. Probabilmente si procedur'a are se tiena socóta de paritate dualismului, si asié se va aterne numai dupa conchiamarea dietei unguresci, ca in ambele corpuri legelative se se póte *intemplá cam de o data.* —

Prinderea lui Garibaldi e obieptulu celu mai discutatulu in d'aristica si opiniunea publica. In cateva orasie din Italia, precum: Genua, Milanu, Neapole sel. se fecera demonstratiuni pentru *betranulu generalu*, dar tumulte se imprasciara la ivirea militiei si conflictele sau incunjuratu pretotindene. Palermulu judecá cu sange rece, se retienú de la demonstratiuni ca nu cumva burbonistii se aiba ansa a turburá leniscea publica.

Ministrulu Rattazzi e desaprobatu mai in unanimitate, casí unulu care nu si-are politic'a sa propria ci se dá de instrumentulu lui Napoleone. Alta partita e care lu scusa pre Rattazzi pentru *cuventulu* ca intrandu Garibaldi in Rom'a, ar fi provocatu denou interventiunea francésca spre dauna Italiei. Se afirma *adeca cumca* intr'unu consiliu ministeriale la Paris s'a otaritu trimiterea aloru 15,000 de soldati catra Cetatea Vechia, delocu ca guvernulu italianu nu va voi séu nu va poté implini oblegamentulu primitu in conventiunea den septemvre referitoriu la asecurarea fruntarieloru statului papale. In numitulu consiliu a fostu de fatia si Benedetti, care nu lipsí a insirá cate complicatiuni si neplaceri a causatu Franciei interventiunea de mai nante in Rom'a, apoi interventiunea in Messicu, sprimendu-si convingerea ca o nóua interventiune la Rom'a n'ar avé defelu consecintie mai putienu neplacute, ma ar silí pre Itali'a a se desface de Franci'a si a se aruncá in bratiele Prusiei, ceea ce ar fi un'a din nenorocirile cele mai mari in constelatiunea de astadi. Parerile lui Benedetti se trecura cu vederea, otarirea se aduse, si Rattazzi trebú se impedece

pre Garibaldi ca se previna essecutarea atinsei otariri francesci.

Unu telegramu din Genova cu datulu de ieri (vineri) spune ca la 9 óre demanétia a trecut pre acolo o nae de resbelu cu Garibaldi luandu calea catra Caprera. S'a invoitu dara generalulu a face dorinti'a ministeriului, si retornandu in singuretatea insulei, permite lui Rattazzi se mai resufle in lenisce. —

Luptele intre turci si rescotiati de Creta se continua La Aten'a sosescu ne-interruptu fugiti de pre campulu resboiului. Sultanulu a mai datu amnestia, se invoiesce a dá insulei o autonomia óre care, dar nu cugeta a o cede Greciei. —

Cabinetulu de Bucuresci conchiamu corpurile legelative pentru diu'a de 15 optobre, precum se vede mai la vale.

Unele si altele.

III.

(a) Interesulu si atentiunea publicului atatu in d'aristica, catu si in cercurile private o ocupa adi in tóta Ungaria, dar mai vertosu in capital'a Buda-Pesta — disput'a, séu mai dreptu dicendu cért'a — nu numai apriga, ci chiaru amara intre Deákisti si Kossuthisti, adeca partisanii unuia si altuia dintre aceste nume maretie. Cért'a si disputas'a escatu prin manifestatiunile lui Kossuth in epistólele sale deschise catra Deák si catra alegatorii sei din Vatiu, cari epistole cuprindu o critica infricosiata asup'r'a conditiuniloru de impacatiune intre magiari si nemtii austriaci, anume asup'r'a legeri despre afacerile comune.

Adeveratu ca lupt'a nu e asemenea si si mai pucinu sunt asemene medilócele; cáci Kossuth se lupta si-si conduce pre ai sei din strainetate, din departare, cate prin o scrisóre, pre candu partia lui Deák totu odata si a regimului domnitoriu, are pre Deák comandantele in mediloculu seu, si pre regimu cu tóte medilócele si tóta influinti'a, cu tóta puterea si increderea monarcului — lan-ga sine.

Cu tóte, séu chiaru pentru acést'a, lupt'a e pre catu se póte de interesanta si ni infatisiéza unu spectaculu raru si memorabilu. Candu cauti la aparitiunile de pre suprafacia publicitatii, ai crede ca partia lui Deák si a regimului e fórte precumpenitória, éra Kossuthistii numai o mana de ómeni; dar déca strabati ca ochiulu cercetatoriu prin suprafacia si cauti mai afundu prin paturile de desuptu ale popóreloru si ale vietiei publice, te convingi pré curendu, ca — ceice tienu si simpatiséza cu Kossuth si-i apróba politic'a si tendintiele lui, sunt nu numai multu mai multi, ci totu o data in cumpen'a moralei multu mai greu cumpenitori, pentru ca suntu — ne'nflu intiatu de egoismu.

Fiindu ca e de neaperata lipsa, ca cititorii nostri se o aiba pre scurtu si chiaru ilustrata caracteristic'a uneia si celei lalte partide si dreptiuni, fie-ne iertatu a-o ilustrá aci precum o culeseramu din studiulu scrieriloru si vorbiriloru loru.

Deák si barbatii regimului ungurescu si partisanii loru cugeta, argumenta si urméza éca asié:

„Noi magiarii si cu natiunea nóstra nu potemu traí, nu ne potemu sustiené, de catu *domnindu preste altii*, folosindune, despunendu de medilócele si poterile altor'a; dar ca se ne potemu folosí, se potemu despune de medilócele si poterile altor'a, fiindu ca poterile nóstre proprie *nu ni ajungu*, popórele de buna voia *nu ni suferu*, éra „*hocus-pocus*“ alu legiloru facute de noi *numai pentru noi*, va se dica numai in folosulu nostru, — si-a perdutu farmeculu, — asié avemu ne'n-cungiuravera trebuintia de o *sprigóna straina secura*, adeca de o — *aliantia*; dar aliantia séu sprigóna secura numai acolo se afla, unde se afla identitate de interesu; identitate de interesu, adeca *asemene lipsa si tendintia de a domni preste altii*, de a exploatá medilócele si poterile altor'a, existe in Austria, anume in nemtii austriaci: asié-dara nóa nu ni remane de catu a ne aliá cu nemtii au-

striaci. Adeveratu ca legatur'a nóstra cu nemtii, fiindu ei si dupa numeru, si dupa avere si dupa cultura — multu mai poterici si avendu si pre domnitoriulu din neamulu loru, supune, ba chiaru cuprinde o *subordinare* a nóstra; dar in fine mácaru si ca subordinaí si chiaru *unelle nemtiului* — *numai se domnimu preste altii*, se remanemu credintiosi trecutulu nostru, istoriei nóstre, a caror'a tóta esinti'a si esistinti'a numai intr'atata e gloriósa, in catu acelea dau marturia despre cucerirea si impilarea altor'a prin noi cu puterea fisica si domnirea nóstra preste altii.“

Acest'a e cursulu ideieloru, logic'a, moral'a scopulu si motivulu politicei domnitorie, adeca a — „*dualismului*.“

De alta parte Kossuth si cu ai sei argumenta cam asié:

„Trecut'a umbr'a legeri;“ — „popórale s'au desceptatu din letarg'ia secularia si au consciintia de sine si de drepturile si menitiunile loru; — vai de acela, carele léga cu altulu legatura pentru apesarea loru si despoiarea loru de drepturile loru naturale si de menitiunile loru providentiale; — catra acést'a Austria are contrari infricosiati, si prin legatur'a magiariloru de ea, magiarii se facu partasi lovitoreloru si tuturoru periceloru destinate ei; — adeveratu ca legelatur'a, séu aliantia cu popórale presupune, va pretinde renunciarea domnirii asup'r'a loru, la tóta intemplantia marginirea domnirii si exploatarei loru, dar ea esecura mai multu esistinti'a, pacea, moral'a, libertatea; ea preface ur'a popóraloru in stima si amóre, dusimani'a loru in amicia si incedere.“

Ast'ea basea si esinti'a planului de *confederatiune a popóreloru de la Dunare.* —

Cu unu cuventu: Kossuth pretinde, ca Deák si cu a-i sei a tradatu libertatea patriei si a espusu peritiunei natiunea magiara prin legatur'a ce o fecera cu Austri'a; Deákistii si guvernamentalistii éra si pretindu, ca Kossuth prin doctrinele sale politice — compromite pre ná-

FOISIÓRA.

Tractatu

de originea, vechitáta si insemnetatea istorica a numelui Valacu.

(Urmare.)

Tare retacira acei investiatu, cari incercara a demustrá, cumca sunetele intunecate din limb'a dacu-romana si-tragu originea loru din limb'ele slave, de óra-ce este lucru cunoscutu, cumca nasalitatea ce a custatu in limb'a vechia (basericésca) slavéna, si care custata inca in idiomi'a polaca moderna, este desclinita de sunetele intunecate (oscuru), cari nu sunt nasale ale limb'ei dacu-romane. Sunetulu intunecat „á“ (ъ) din limb'a dacu-romana este sunetu gáturalu, are natura misicatória, si cuprinde de regula pretutindoni vocal'a „a“ (in parte si pre „e“) care scapa de sub tonu ori accentu, si misicandu-se tonulu in cuvintele de mai multe silabe pre vo-

calele din silabele din urma ale cuvintelor, sunetulu acestu intunecatulu succesive, precum se muta tonulu, cuprinde si se estinde preste tóte vocalele „a“ remase inapoi fara tonu, precum in: „eu calcu“, „a calcá“, „calcatura“, éra déca remane tonulu inapoi pre silabele d'antaiu ale cuvintelor, atunci vocalele „a“ din silabele din urma ale cuvintelor fara tonu asemenea se intuneca, precum in: „flácaru“, „máscaru“; apoi déca in dechinatiune, conjugatiune, ori derivatiune se întóree accentulu inapoi, ori purcede inainte pre vocalele „a“ cari au fostu intunecate, atunci sub accentu ori tonu delocu pere intunecarea. Sunetulu intunecat „á“ (ъ) din limb'a dacu-romana nu este misicatóriu, si sta mai vertosu inainte de „n“ si „m“ precum in: „cane“, „campu“, dar se afla pre aiurea fara a stá inainte de „n“ si „m“ precum in „bátu“, „cátu“; elu este unu sunetu care se raspunde cu diumetate dintii inchisi cu putina nasalitate, si este mai profundu calificatu de catu nasalitatea in limb'a franca si polona, si rostinti'a lui nu e legata de „n“ (ori „m“) ca in aceste limb'ele, de órace se raspunde si separat de aceste consunante, cari asemene se raspunde chiaru si desclinitu de elu. De sub sunetulu intune-

catu „á“ (ъ) numai arare ori ni se aréta si vocal'a chiara, originaria, precum in participiulu „lucrandu“, cu „a“ intunecatulu inainte de „n“ pre care „a“ lu vedemu si chiaru in neffinitivulu „a lucrá“, candu din contra la sunetulu intunecat „á“ (ъ) ni se aréta vocal'a ohiaira in cele mai multe cuvinte, si mai vertosu in acele unde rostinti'a vocalei chiare „a“ depinde de la accentu (tonu). Sunetulu intunecat „á“ (ъ) sta de regula sub tonu, candu din contra sunetulu intunecat „á“ (ъ) numai dreptu cseoptiune vine inainte sub tonu. — In limb'ele slave neci candu n'a esistatu sunete intunecate de atare natura, ci numai nisco nasalitate, despre care ne impartasiesce I. F. Sumavsky in opulu seu: Wörterbuch der slavischen Sprache in 6 Hauptdialekten, Praga 1857. pag. III urmatóriele: „Eine ungemein wichtige Rolle spielen in unserem Buche die zwei genannten Buchstaben (die Nasenlaute „ens“ und „ons“), sie sind zwar heutzutage vernachlässigt, und kommen in ihrer eigentlichen Bedeutung nur in den ältesten in kyrillischer und glagolitischer Schrift abgefassten Denkmälern der slavischen Sprache vor, weil die Laute die sie bezeichneten, gleichsam vergessen worden; aber im Polnischen le-

ben sie — — obgleich nicht mehr vollständig, doch noch sehr zahlreich,“ — adeca: „Un'a fórte insemnata rola jóca in opulu nostru cele dóue sunete numite (sunetele nasale „ons“ si „ens“). Ele sunt in di de astadi negrigite si vinu inainte in intiesesulu loru adeveratu numai in cele mai vechi monuminte ale limb'ei slave compuse in scriptura cirilica si glagolítica, pentru ca sunetele cari insemnara ele se casí uitara; inse in limb'a polaca vietuescu inea (in vocalele sedilate „e“ si „a“, cari se raspundu cu „n“ adausu), desí nu deplinu, totusi inea fórte numeróse.“ — Merita precugetare de indoiéla acca impregiurare impartasita aci de Sumavsky, de dupa care in limb'a slava sunetele nasale s'au negrigitu si uitatu, aceea ce ne face a crede, cumca acele sunete nu au avutu origine si temeiu in limb'a slava, ci au fostu numai unu fetu a maestríei de scriptura, de óra-ce este doveditu din vietia practica a popóraloru, cumca rostinti'a (pronunciatiunea) neci atunci nu se stinge, candu prin catastrofe si impregiurari vitrege devinu popórale constrinse a-si uitá limb'a mama, si a investí al'a straina, in care totu continua a rosti sunetele proprie limb'ei name uitate, precum a demustratu acést'a B.

tiunea magiara in ochii Austriei, periclitata igemonia magiara si integritatea coronei, si lucra pre man'a muscanului seu a panslavismului.

Care dintre aceste doue directiuni seu politice e cea mai buna, mai adeverata, mai onesta, si anume pentru natiunea si patri'a noastra mai folositoria? — lasu se judece totu insulu pentru sine; alt'a inse e intrebarea, ca — ore dlu Kossuth combinatu-si-a acesta politica, si propune-o din *convingere* si in buna credintia, seu numai — *din ura si dusimania contra Austria?* Ore deca ar mai ajunge elu o data la putere, pune-o-ar elu in lucrare, seu ca ar afla si elu modu si cuvinte de a-si uita, nega seu resplica planulu si argumentele — buna ora cum si-dan uitarei seu succesu si resplica astadi promisiunile loru de mai nainte dnii Deák, Andrásy si cu ai loru?!

Aceste intrebari, dupa cele ce esperiaru si patiramu de multu tempu inoce din partea dloru magiari si chiaru a lui Kossuth, cauta se ni remana de ocamdata nedeslegate, si pentru aceea este pre naturalu si cine ni cunoaste impregiarile nu se va mira, ca romanii nu credu oblu si nu se entusiasméza de dulcele si frumocele vorbe ale lui Kossuth si ale partisanilor sei, neci nu grabescu a se mesteca in certele si luptele loru cu Deák si consorti.

Fatia cu aceste lupte seu certe, cari in tempulu mai prospetu au paresitu o-tarele bunele cuvintie si au devenitu inversiunata si grosolane, cu mare curiositate se ascépta intrunirea dietei si se spéra o noua grupare de partite cu *intarirea opusetiunei*. Noi din parte-ne inse credemu, ca majoritatea regimului cu Deák in frunte este legata de politic'a sa de pana aci cu legature seu interese si fisice si psihice multu mai poterice, de catu se fie cu potintia a se desface vr'o fractiune mai insemnata din ea si a trece in opozitiune. De altmintrelea pentru regimu va fi semnu destulu de reu, deca elu in tempulu ferieloru de 12 septemane nu va fi fostu in stare a rumpe ceva catu de pucinu chiaru din opusetiune si a-si intari parti'a propria.

Episcopatul Ungariei si mireni in afacerile bisericesti.

(S.) Scrisorea memorabila a ministrului de culte contra primatele biserice rom. cat. din Ungaria in cauza participarii mireniloru in afacerile bisericesti mai cu seama scolare si fundatiunali, tre-

cedu inainte de cate-va septemane in publicitate, o intimpinaramu si noi in „Albina“ cu acea atentiune si bucuria, carea o merita atarele actu de statu si pre terenulu bisericeloru romane din statele Austriei.

Cu acea ocaziune indegetaramu de nou cu putiene cuvinte, ca ierarchia noastra, neavendu in regiunile mai nalte pre unu mentore insufletitu de patriotismu si de ingrigire pentru sorte biserice ortodoxe, buna ora ca br. Eötvös pentru biserica sa, ar fi se apuce in sa-si iniciativa a regula asta cauza ardienda, de ora-ce pusetiunea bisericeloru romane din Austria e inca mai critica de catu ce'a a biserice rom. cat.

Credemu ca parintii bisericei nostre ortodoxe unite si orientali, ca unii ce sunt luminati de faciele adeveruriloru evangelice si ale istoriei bisericesti si interesati de sorte nãii (corabiei) adeveratei credintie, bantuite de totu felulu de valuri, in partea cea mai mare vor fi recunoscendu necesitatea a aduna pre toti faptorii bisericesti prelanga sine, spre a scapa nae'a lui Cristosu de pericoli si a o conduce securu pentre scielele si caribele politice si sociali pe noi-nulu timpuriloru; dara in regiunile mai nalte ale ierarchiei nostre inca totu se vor fi aflandu si de acele fetie, cari cetindu acelu articlu din Albina, vor fi disu: „Ce nebunia, a provocá la parerile individuali ale unui ministru ungrescu! Br. Eötvös a bagatu lingura, unde nu-i fierbe ol'a; si elu va incrementu de respunsulu ce-lu va capeta de la episcopatulu rom. cat.“

Marturimu cu sinceritate, ca cetindu atatu de multe despre tenacitatea episcopatulu rom. cat. ne indoiamu si noi, daca prelatii Ungariei vor acorda in tote la cuvintele ministrului. Inse eca! din tentionea respunsulu ce lu dede primatele catra br. Eötvös, publicatu in „Debate“ nr. 262 in si-si acei parinti ai bisericei romane, cari si in cause ce nu se atingu de fiinta constitutiunei biserice, buna ora ca cea despre participarea mireniloru in afacerile bisericesti, imiteza esemplulu Romei cu „non possumus,“ se potu convinge acuma deplinu, ca episcopatulu rom. cat. alu Ungariei nu numai ca consente la intentiunile ministrului de culte, ci areta aplecare pentru recunoscerea de drepturi inca mai intinse in obieptulu mentiunatu.

In scrisorea din 8 septemvre a. c. dechiara adeca primatele solenu, ca propunerea ministrului de culte, referitoria

la participarea corespundatorie a mireniloru in afacerile atingatorie de scole, bunuri si alte interese ale biserice spre asigurarea autonomiei biserice cat., a aflatu nu numai la densulu ei si la toti catolicii cea mai bucurasa intimpinare si cea mai intima recunoscintia si, de ora-ce atare participare, carea nu e neci de cum contra spiretulu biserice cat. zace in dorintia comuna si intru interesulu bisericescu, pentru acea gremulu episcopatulu din Ungaria s'a ocupatu de mai nainte de caus'a acest'a si ca numai unele cercustari nefavorabile, intre cari atinge si birocratia, impedearea lucrulu acestu momentosu si de prosperitate pentru biserica. Sunt cuvintele primatulu. Afirmandu apoi primatele, ca nainte de doi ani asternu si o petitiune Maiestatii Sale in caus'a acest'a, respica bucuria si multiamirea cu acordulu intre propunerea ministerului si dorintiele biserice si promite, ca dupa reinceperea dietei va pune in cursu consularile in ceputu si va asterne rezultatulu.

Asia graesce episcopatulu unei biserice, la carea stau inca in vigore decretule conciliulu tridentinu! Ore candu inse va resuna o voce diréza de intieptiune ierarchica si politica ca acea si pe terenulu biserice nostre romane? Ore candu vor aduna ierarchii nostri pre clerulu inferioru si pre alesii mirenime in jurulu loru, ca se audia graiulu loru in afacerile biserice? Ore nu e mai consultu si mai de onore pentru parintii biserice nostre, ca si ei se apuce iniciativa in o cauza, carea zace atatu de adancu intru interesulu si prosperitatea biserice, in locu se ascepte, pana ce vor fi constrinsi de cercustantie spre acest'a? Ore nu e lucru mai frumosu si mai fericu a siedé in fruntea unei adunari bisericesti si a se consulta cu elita clerulu si a poporulu bisericescu despre negotiele biserice, de catu a se ascunde dupa culisele birocratiei si a spera in boiari si in fii omeniloru intru cari nu este mantuire?

Lasamu aceste dise in judecat'a parintiloru nostri bisericesti sperandu, ca, de ar nega ei, tempulu va comprobá, cumca adeverulu l'am disu.

Despre congresulu de pace den Geneva

am vorbitu pre largu in nr. 99. Importantia problemei si sensatiunea ce a produsu, ne facu se revenimu la acestu obieptu, recapitulandu invetiaturele ce ni le-a potutu dá.

Premitemu ca unii mari democrati ca Mazzini, Lud. Blanc, Ledru-Rollin si altii nu

s'au infatisiatu. Mazzini apoi si-a motivatu absintia prin diurnale, arctandu ca nu pote fi vorba despre unu congresu de pace astadi candu basele starii actuale in Europa sunt putrede si ai-ascépta derimarea loru intru interesulu umanitati. Polonii au protestatu contra pacii. „Daca pacea“ — asié se incepe protestulu loru — „are se fie idealulu omenime, este neapertu de lipsa ca se fie intemciata pe dreptate.“

Va se dica lipsesco dreptatea, prin urmare lipsesco egalitatea si libertatea in starea de astadi, si de aceea pacea este cu nepotintia.

Totu acesta convingere o vedemu espresa si in congresu. „Pacea — disera lucratorii den Lausana — trebue ascurata prin o noua ordine a lucrurilor.“

Asié-dara pana nu va veni acea noua ordine de lucruri, pana atunci nu pote fi vorba de pace. De aceea numitulu congresu semená mai multu unu congresu de batalia, in care i se arunca manusi'a starii de astadi.

Si cum vom poté ajunge la acea noua ordine de lucruri? Pe doua cai, caletorindu pre amendué, un'a ni-o spusera Jolisaint, Dupasquier si Grin: lapedandu antipatiele personale, imbratisiandu moralitatea, si prin o instructiune carea se nu fie casti astadi numai ca din mila. A doua cale o vedemu in decisiunea congresulu: armatele permaninti se se stérgea si se se inlocuiesca de miliétele nationali.

Avemu detorintia a ne intrebá in catu ne-am calificatu noi pentru aceste doua cai, cari conducu la idealulu omenime, la pace?

Pe calea antaia scolile nostre numai putienu progresu ni potu areta. Nu e lungu tempu de la Imperatulu Francois carele disese profesoriloru din Laibach: „Mie nu-mi trebuescu omeni invetiati, ci vreu cetatiani buni,“ si de atunci anevioia vom afirmá ca am luat sboru de totu mare in progresu. Scolile innalte in adeveru lucra fie-care in specialitatea sa, cele mai multe dau statulu buni oficiali, si cam atata e totulu. Scolile comunali nu ni dau neci oficiali buni comunali. Si daca ori prin scole ca de exceptiune ori prin diligentia propria am ajunsu la cultura intielesuala, remane a ne intrebá unde ni este cultura morala? optimistii vor stá gat'a a ni-o areta, noi inse anevioia vedemu cultura morala carea se tiena socota de sublimitatea si santia unei cause ce imbratiséza si se scie incunjurá personalitatile. Pana candu in publicitatea nostra vedemu atate personalitati, e semnu ca ori cultura morala, ori cea intielesuala, ori acordulu intre acestea ni lipsesco. Dorerosu dar adeveratu!

Acestea se intempla astadi candu cu totii ne plangemu ca intieligintia ni e putiena. Dar ce ni s'ar intempla apoi candu am avé o intieligintia mare, dar totu numai cu cultura de astadi, cate personalitati s'ar nasce! Am fi pesimisti a presupune ca numai noi romanii stam astfelu, totu cam asemene e si la alte popora vecine, dar ca la noi la nimene.

Pre a doua cale scrutarile ni dau unu rezultat si mai tristu. Daca astadi s'ar decretá stergerea armatelor stabile, noi romanii n'am fi in stare a areta miliétele nostre nationale. Si ore de ce, este guvernulu este statulu care ne impedece? Nu, guvernulu constitutiunale fiindu bunu si din dorintia poporulu, n'are a se teme de poporu, din contra se baseza pre

Biondelli, celebrulu invetiatu italianu, in prefatiunea opulu seu: Saggio sui dialetti gallo-italici, Milano 1853 partea I. pag. XII (s'a publicatu de noi sub titlu de „tractatu“ in traducere romana, in diariulu „Concordia“ anulu 1865 nr. 60, 61, 62 si 63). — Mai de parte luandu in dejudecare totu aceea ce ni impartasiesce Sumovskiy la loculu citatu, anume cum ca sunetulu nasal „ens“ din limb'a slava basericéscu, precum in: „penta“, „penst“, in dialectele slave ce vietuescu pana in di de asta-di representéza siepte desclinite sunete, adeca: „a“, „je“ si „i“ boem.; „ia“ rus.; „e“ serb. si vindioescu; „jon“ si „jon“ polac. si cumca sunetulu nasal „ons“ (care in scriptura cirilica are form'a sunetulu „â“=„a“) din limb'a slava basericéscu, precum in: „prond“, in dialectele slave de astadi se representéza prin: „u“ boem. serb. si rus.; prin „o“ vindic.; prin „on“ si „en“ pol., — cauta se precunoascemu cumca „actu“ si „potentia“ s'au desclinitu si se desclinescu sunetele nasale ale limbei slave de sunetele intunecate ale limbei dacu-romane, precum se demustra din cele premise in acestu obieptu; apoi inca adaugemu aci, cum ca in limb'a dacu-romana 8 din 10 parti se revérse intunecarea preste vocalele „a“ si „e“, si cuvinte

in cari s'a intunecat „o“ si „u“ nu sunt dora 15 cu numerulu, intre cari si etimologiele slave, pre candu in dialectele slave moderne fatia cu limb'a slava cea vechia vedemu o proportiune intorsa, anume efectuandu-se nasalitatea mai vertosu asupra lui „o“ si „u.“ Insemnamu aci, cumca limb'a bulgara, care are insusiri desclinite de cele lalte limbo slave, nu pote serví din atari puncturi de vedere dreptu criteriu in dejudecarea unoru insusiri, cari se aflu asemenea si in limb'a dacu-romana, de ora-ce acesta limba slava — de dupa comerciulu si impartasirile indelungate ce le-au avutu Bulgarii cu Dacu-Romanii, nu numai in Dacia traiana (se insiela acei, cari sustienu ca nu au locuitu si stapenitu Bulgarii si in acesta Dacia), ci si la riulu Volga, precum si in Bulgaria de astadi, avendu si regimu comunu, — a devenitu forte corrupta cu elemente de limba romana, in catu intr'altale a acceptatu de la Dacu-Romani si articulu in form'a sa poipusa, in loculu flesioniloru slave celoru numerose, precum marturisesce chiaru Kopitaru marele literatu slavu in: Wiener Jahrbücher Z. 46 pag. 77 si 85.

Alti invetiati, vreu a deduce originea sunetelor intunecate a limbei dacu-romane din limb'a albana (arnauta, schipetara), presupunendu, cum

ca Albanii sunt descindatii Traciloru, si Tracii ar fi fostu — precum marturisesce Strabo, de un'a si aceea-si origina cu Dacii. Acei invetiati deducu apoi de aci, cum ca Albanii (dupa Kopitar) au pestratu intre munti, vechi'a forma si materia a limbei traice, dreptu acest'a tote insusirile limbei dacu-romane, cari le afla ei asemenea cu limb'a albana, si cari nu se afla, ori nu seiu se le afla ei in limb'a latina, le dechiara de origine tracu-dacica. Asia de esemplu poipunerea articulu in limb'a dacu-romana o dechiara ei de insusire tracu-dacica, intemciandu-se ei pre nesce opuri defeptose, serise despre limb'a albana, in cari se dice, cum ca limb'a albana poipune numeloru articlii, care impregiurare duse la mari rateciri. D. Camarda, in opulu seu: Saggio di gramatica comparata sulla lingua albanese, Livorno 1864, pag. 184 a demustratu, cum ca limb'a albana nu are articli poipusi, ci numai forme determinate, cari in unile casuri ale dechiariuneci sunt asemenea cu articlii prepusi (a caror'a folosintia este forte restrinsa) si se vedu a fi de asemenea origine. Totu atare invetiati purcediendu mai de parte in deducerile loru dieu, cum ca sunetulu intunecat „â“ (ъ) din limb'a dacu-romana si-trage originea sa din limb'a albana, fiindu ca dupa

cum marturisesce Hahn in opulu seu: Albanische Studien, Wien 1853, partea II. pag. 3 in „e“ subtrasa cu linia din limb'a albana, o urechia neindatinata la acelu sunetu, aude aci „a“, aci „o“ seu „i“, apoi fiindu ca in limb'a albana articulu femeescu „a“ (mai bine disu form'a determinata „a“) cuprinde loculu sunetulu intunecat „e“ din capetulu cuvintelor femeesci, chiaru asiá precum cuprinde in limb'a romana articulu femeescu „a“ loculu sunetulu intunecat „â“ (ъ) din capetulu cuvintelor femeesci, — cugeta acei invetiati a fi deplinitu dovda. Insemnamu la acest'a cum ca „e“ mai vortosu din capetulu cuvintelor in limb'a albana, dupa cum marturisesce Camarda pag. 11 si Hahn in loculu aci mai sus citatu, este unu „e“ mutu ca in limb'a franca, si nu este de o natura, ci se vede a se asemená numai cu „â“ (ъ) din limb'a dacu-romana, apoi „a“ care se adauga la capetulu cuvintelor, remanendu „e“ mutu afara, in limb'a albana e numai forma determinata, era nu articlu, caci articli „i“ barbatescu si „c“ femeescu se prepunu in limb'a albana, candu din contra acelu „a“ din limb'a dacu-romana e articlu femeescu urditu din articulu „la“ alu limbelor romane, precum areta si form'a acestui articlu alu limbei dacu-

poporu, era statulu cunosce folosele mari pentru sine d'a've catu mai multi aperiatori, — guvernulu bunu se dee arma in man'a poporului, acosta este o cestiune decisa de 400 de ani, in catu astadi neci-unu guvernulu (fora a-si periclitu popularitatea in fati'a lumii) n'ar denega poporului arm'a candu ar cere-o.

Si neci ca pote se fie altminte candu insi-ne vedemu pe compatriotii si vecinii nostri unguri formandu comitetu centrale de honvedii, si comitete provinciale de honvedii. Ei bine, vom lasa noi ca vecinii nostri ei singuri se a-pere tier'a de pericole eventuale? Nu se pote, ar fi o peta pre noi, trebuie ca si insi-ne se ne in-grigimu in aceea-si mesura cu vecinii nostri, se rivalisamu in amorea tierii. Si noi trebuie se a-peramu monarchi'a si tier'a daca s'orte neindurata i-ar men'i veri-unu periclu, trebuie se a-retamu aliatiloru, compatriotiloru nostri, ca potemu si voimu a fi de ajutoriu.

Era daca cumva de acum nainte in venitoriu nepreveditu ne-ar ajunge veri-o constelatiune politica trista, in catu se ni vedemu nationalitatea amenintata, atunci se potemu a-reta contrariiloru nationalitatei nostre, contrariiloru romanismului, — se li aretamu Maiestatea Poporului Romanu inarmata. Nu ca de espectoratiune, ci ca o doveda ca si poporulu romanu, defaimatulu de elu, inca si elu are curagiulu a-si mai voi mortea de catu perderea drepturiloru nationalitatei.

Senatulul imperiale.

In siedinti'a de joi in 14/26 sept. s'a continuatu desbaterea asupra novelei la legile penali. Modificatiunile facute de comitetu in privint'a restringerei, respective stergerei totali a urmariloru penali, se primira. Mai romase inca numai unu §. din legea atinsa nedecisu, despre care dupa modificatiunea propusa de ablegatulu Mendo se va decide in siedinti'a venitoria.

Totu in siedinti'a acosta se desbatu si legea, prin carea §. 120 din procedur'a judetiala se declaru de resufatu si se decise; ca persoanele militari in calitate de martori se se infatisieze nainte forului civile.

Siedinti'a venitoria e asemnata pentru marti in 19 sept./1 opt. pentru carea se pusera la ordinea dilei: Alegerea membriloru pentru curtea judetiala de statu. (Acosta e curtea care intru intielesulu legii de responsabilitate ministeriala, va ave eventualminte se judece a supra ministriloru, membrii ei nu potu fi deputati.)

Comitetulu confesionalu a finitu desbaterea asupra proiectulu de lege pentru reintroducere codicelui si jurisdictiunii civile in causele matrimoniale si pentru rom. catolici, si in scurtu se va aterne spre consultare in siedinti'a plenaria. Puntele principali ale acostui proiectu de lege sunt: 1.) Codicele civile in causele matrimoniale se se restabileze si pentru catolici fara de neci a schimbare. 2.) Jurisdictiunea in cause matrimoniale se se dea erasi in man'a forurilor civile. 3.) Legea matrimoniale din 8. opt. 1856 se anuleza si judecatoriele matrimoniale preutiesci se desfiintieza. 4.) In casuri, candu pastorulu de suflete ordenariu ar refusa incheierea de casatoria din mominte ce nu sunt

providiute de legile codicelui civile, atunci acutulu matrimoniale civile se pote incheia si nainte preturei politice, in care casu se vor observa cele de lipsa spre intimpinarea de abusuri.

Comitetulu pentru afacerilo constitutiunali lucra mereu. Cele patru proiecte de legile fundamentali sunt discutate si in septeman'a venitoria se vor pune la desbatere pe aren'a siedintiloru plenarie.

Kossuth si Kemény.

Polemica intre acesti doi unguri devino totu mai interesanta. „Naplo“ are acum doi articli, unulu e continuarea reflesiuniloru lui Kemény, cel'a laltu ilustruza istoria negociatiuniloru lui Kossuth cu Rusia. Kossuth disese ca la convenirea sa cu Kemény in Svitic'a, n'a observatu in cestu din urma veri o sfiela pentru nise idci cunoscute. Kemény areta tota conversatiunea, subtragendu anecdotele, si spune ca elu (Kemény) si consoti au vorbitu despre regimulu lui Bach, era Kossuth i-a incunoscintiatu ca Teleky plecase la Zurich unde diplomatii tratau despre pace. Ast'a dede ansa a vorbi despre resbelulu italianu care tocm'a se finise. Kossuth li-a enaratu ca mergendu elu pentru prima data la Napoleone in Villafranca, unu domnu accepta in antecamera, dar Napoleone l'a primitu pre densulu nainte de acestu domnu, despre care a intielesu mai tardiu ca era Victoru Emanuilu. Napoleone a ordonatu langa Kossuth pre unu senatoru cu numele Pietri, care siede in aceea-si casa cu elu. A mai spusu Kossuth ca Napoleone i-a vorbitu despre pusetiunea amenintatoria ce ar lu-o regele Prusiei ca membru alu confederatiunii nemtiesci, daca batalia s'ar muta pe teritoriulu confederatiunii. Kemény continua: „Nu voiu se denegu cumca Kossuth a pretinsu garantie, ca se nu remana prapaditi si insielati aceia cari ar fi luat armeele a mana daca reesia e-rumperea la malurile Dalmatiei. Dar se onceda si Kossuth cumca lui Napoleone i-au scapatu cuvintele: Nu destulu ca unii voiescu se atacu Prusia, Dta voiesci se-mi aduci si Rusia pe grumadi.“

In alu doile articlu se dice: In 1 aug. 1849 Szemere si Batthyány se ivira la Nyiradony ca din incredintia guvernulu se mergea la Aradu. Kossuth adeca intielesese parte de la Görgey parte de la agintii secreti ce-i avea in taber'a acestuia, cumca numitulu generalu (Görgey) incepuse negociatiuni cu Muscalii; de aceea Kossuth luu insusi a mana negociatiunile de pace si incredintia pre ambii sei ministri cu esecutarea lor. Bas'a negociatiunii n'a fostu alta, de catu ca in casulu estremu se imbia coron'a ungruesca dinastiei muscalesci. Pre acosta base ambii ministri deschisera unilateralminte negociatiunile cu Paschieviciu, candu predera nota antaia parlamentariulu rusescu Milodarovicu la Oradea-Mare in 5 aug. 1849 in cas'a episcopulu baronu Bemer, unde venise Milodarovicu ca se schimbe ofeiri rusesci caduti in prinsorea ungriloru. Asta nota prima, pre catu i-a fostu cunoscutu cuprinsulu in cortelulu principale, nu imbia apriatu coron'a ungruesca dinastiei rusesci, ci era o

provocatiune fina ca Rusia se incheia pace separata cu Ungaria. Negociatiunile n'avura rezultatu pentru ca cu inamiculu mai slabu nu se facu tratari de pace. Dar la 7 aug. trimisera Szemere si Batthyány a doua depesia comandantulu rusescu. S'a aflatu de bino s'o predee unu generalu, si se duse generalulu Pöltenberg insocitu de colonelulu Leop. Benyitzky, de capitanulu Ios. Bethlen si o compania de usari. Pre candu acestia mergeau la cortelulu principale rusescu, in Aradu se tieneau consilie ministeriali unulu dupa altulu, si in 10 aug. sub presiedinti'a guvernatorulu (Kossuth) se statori a trei'a nota in care apriatu se imbia dinastiei rusesci coron'a ungr. pre basea scoundogeniturei, si inca nu returnase Pöltenberg pre candu s'a decisu trimiterea unei a trei'a solii de pace. Persona alasa de Kossuth spre acosta a fostu Petru Cernovicu. Intra-aceea evinemintele belice luasera unu cursu mai rapede. Dembinsky pre care ministrulu de resbelu l'a chiamatu de la Segedinu la Aradu pentru 9 aug. ca se se impreune cu Görgey, s'a dusu inca in 8 aug. contra Temisiorii. Görgey a sositu la Aradu in 9 aug. dar n'a potutu face legatura cu Temisior'a caei in medilocu era generalulu imp. Schlik. Evenimintele ce urmararupsera negociatiunile de pace.

Romania.

Diariile de Viena primescu sciri despre unele agitaciuni ce se facu in Romania. Am treco cu vederea aceste sciri fora a le crede, daca n'ar fi acum si „Romanulu“ carele gasesce intrige in tier'a, diferite aspiratiuni secrete puse sub tutel'a firmei fostulu domnitoriu Cusa.

Nu ni-amu facutu neci candu ilusiuni. O scimu pre bine ca regenerarea unei tieri neci e lesne neci e opulu catorva dile. Poporale casti individii trecu prin fase multe ferici si neferici. E bine individulu care invetia din patitele altor'a, si de compatimutu cel'a pentru care trecu fora de folosu chiaru si patitele proprie.

Romania a patitu insa-si. Nu se pote ca atate suferintie se treca pentru ca fora a-i fi datu veri o invetiatura, si fora se voiesca acosta a o folosi acum.

Romania va sci se-si pretiezea constitutiunea sa liberala si dinastia, prin cari s'au inchisu calea pentru totu deun'a intrigiloru si rivalitatiloru pentru domnia, s'a intronatu ereditatea dinastiei carea singura pote ascura moralitatea capulu in statu contra tuturoru ispiteloru. Unu poporu ce si-a cunoscutu interesulu si a fostu capace a-lu efeptu pana la acestu stadiu, nu credemu se se lase acum a fi sedusu de unii omeni cari servindu nemoralitatei in trecutu, acum si-vedu perichitata esistintia caei n'au invetiatu inca morala, de aceea lupta a derima totu ce nu pote conveni monstruosei lor dorintie nemorale.

Intrandu cutare statu intr'unu stadiu nou, aduce cu sine — caei uu le pote lapeda d'odata — tote consecintie stadiulu de mai nainte. Astfelu Romania in stadiulu moralei actuale, cauta se aduca si faptorii stadiulu trecutulu. Acesti faptorii vor vetiu inca lungu timpulu, si

vor lucra pana nu se vor convinge deplinu ca lucrulu li-o indaru.

Domnulu Cusa a facutu multe bune, a facutu si rele. Romanii sunt ga'a a-i uitu cele rele caei nu mai este pe tronulu. Romanii i vor pastra numai suvenirea fapteloru bune, — dar spre acosta se recere ca asta suvenire se nu fie intinata, Cusa se le deminta si se nu-si dee firm'a sa la agitaciunile contra consolidarei si progresulu in statulu romanu.

Cusa si-are omeni cari lu stima in suvenirea fapteloru bune. Inse unu atacu din parte sa a supra constitutiunii, i-ar nemiec si pre stimatori, ar dovedu ca Voda-Cusa astadi nu scie se fie romanu si cetatanu.

Noi credemu forte ca Voda-Cusa e departe a-si peta popularitatea cata i-a remasu, o va pastra pentru a o pred'a istorici acceptandu judecata laudabila.

Totu asi credemu ca poporulu romanu e maturu d'ajunsu pentru a respinge veri-ce is-pita fie de la cei caduti fie de la cutare inamicu vecinu, — in acosta maturitate se increde si guvernulu actuale impartindu arme gardei nationali. Unu guvernulu care da arma poporulu, dovedese apriatu ca are incredere in elu.

Jurnalul

Consiliulu ministriloru, in siedinti'a sa de astadi, Joi 31 Augustu, anulu 1867, luandu in deliberatie referatulu D-lui ministru secretaru da statu la departamentulu financoloru, No. 33.669, relativu la continuarea emiterii bonuriloru de tesauru;

Avendu in vedere ca creditele afectate in bugetulu anului curentu, la capitolulu 7 si 49 din bugetulu ministerulu, precum si in bugetulu speciale alu casei de liquidare a datoriloru trecutulu cari compunu cifra de lei 1,277.498, suntu aprupe de a se opuisa;

Avendu in vedere ca fondulu de lei 3,000.000 alocatu pentru trebuintie extraordinarie in bugetulu generale alu statulu, este de asemenea epuisatu, si prin urmare nu pote suplina la neajungerea creditulu pentru procentele detoriei flotante;

Consiliulu, unindu-se cu propunerea D-lui ministru espresa prin sus citatulu referatu, consimate si incuviintieza ca pana la ameliorarea situatiunii caseloru publice, ce se pote asepta in urmarea recoltei de estu-timpu, si ori-cum pana la intrunirea camerii. D. ministru de finance se urmeze cu emiterea bonuriloru de tesauru, era indata dupa intrunirea Camerii, va cere unu bilu de indemnitate pentru acosta deviatune din legea de comptabilitate.

In privirea situatiunii financiare ce resulta din referatulu D-lui ministru de finance consiliulu miscatu si de alte motive seriose, chibzuesce a se convoaca corparilo legiutore cu o luna in antea terminulu otaritu de constitutiune, adeca la 15 octobru viitoru.

Dispositiunile aici cuprinse, se vor aduce la indeplinire de catra D. ministru din intru si de finance, dupa ce mai antaia se va obtionu inalt'a aprobare a Mariei Sale Domnitorulu.

St. Gulescu, L. Steege, P. Gusti, G. Adrianu, Gr. Argiropulo, A. Teriakiu.

romane dechinatu si „lei“ in genit. sing. si „le“ in nominativulu multariu, afara de acestu „e“ care se dice a fi mutu, posedo limba albana inca unu sunetu (vedi pre Camarda, in gramatica, pag. 12, si pre Hahn la loculu mai nainte citatu), care vine nainte la inceputulu si mediulu cuvintelor, si care se vede a fi sunetulu intuncatu „a“ (b) din limba dacu-romana, dar ne fiindu gramatic'a limbii albane inca deplinu desfipta, in catu potemu judeca, dupa esemplele de dechinatiune, conjugatiune si derivatiune impartasite de Camarda si Hahn, cauta se marturisimu, cum ca acestu sunetu alu limbii albane nu e sistematu, si se vede a nu ave natura misicatoriuna precum aretaramu despre acestu sunetu in limba dacu-romana. Se concedemu inse, cumca „e“ numitu mutu, si cel'a laltu sunetu intuncatu din limba albana, sunt unulu si acel'a-si sunetu, si cu totulu asemenea sunetulu „a“ (b) din limba dacu-romana, aceea ce dupa impregiurari se vede a fi asemenea adeverulu, totu-si nu urmaza, cum ca Dacu-Romanii de la Albani au luat acelu sunetu; noi intarimu din contra, cumca acelu sunetu, din limba dacu-romana a intratu in limba albana. Albani, cari in Albania propria asta-di abia numera unu milionu si siese tute de mfi de omeni, si impreuna cu

albanii din tier'a grecesca, cam 200 mfi de omeni, si cei din fostulu remnu neapolitanu in Itali'a cam 80 de mfi (acesti albani de din nainte Turciloru fugindu au trecut in Itali'a spre locuire), la olalta nu facu doue milioane de omeni, n'au potutu impune neci materia, neci forme de limba Dacu-Romaniloru, cari asta-di in orientulu Europei numera preste 10 milioane de omeni. Elementulu romanu, incependu din Dacia traiana se revera ca o unda preste tota tier'a grecesca europena pana in partile Constantinopolului si pana in mediulu tierii grecosci de adi; in Helas celu vechiu, si pre insula Eubea resuna asta-di si limba dacu-romana; in Albani'a de medilocu este elementulu romanu precumpenitoriu, si desparte pre Albani in doue, in dialectulu ghegu si toscu; in Albani'a de mediadi si la muntele Pindu asemenea este elementulu romanu precumpenitoriu *); in Servi'a este numerulu Romaniloru forte insemnatu, elu se la-

*) Despre Romanii (Vlachii) din Albani'a si pregiuru, si din tier'a grecesca vedi pre Hahn, in opulu: Albanesische Studien, Viena 1853 pag. 15, 133 si 212, apoi pre Aug. Fuchs in opulu: Die roman. Sprachen in ihrem Verhältnisse zum Lateinischen. Halle 1849, pag. 92—101.

tiese incependu cam de la Rama de langa Dunare spre lantru Serbiei si spre riulu Timocu si mai tota episcopi'a Timoculu este locuita de Romani, precum scimu acosta din mapele cele mai noi etnografice, si precum invetiama a cunosce de la Romanii din Banatu aprupe de Dunare, cari caletorescu adese in Serbi'a spre a cumpera vite, si precum a marturisitu Carageovicu, principele Serbiei celu prefugitu in anii trecutii, care detienendu-se la inceputu in Temisior'a, si venindu vorb'a de Romanii din Servi'a a pusu numerulu loru la 300 mfi; dupa cum marturisesce Thunmann in opulu: Untersuchung über die Geschichte der östlichen europäischen Völker, Lipsi'a 1774, tom. I pag. 353, si dupa cum scimu din: Magazinulu istoricu pentru Dacia, Bucuresci, tom. II fasciura 2. pag. 74 — in Bulgaria asemenea locuescu Romani in numeru insemnatu; apoi dupa cum marturisesce totu Thunmann in opulu citatu pag. 174 Romanii facu jumetate din locuitorii Traciei (in intielesu strinsu din partile Constantinopolului) si 3 din 4 parti din locuitorii Macedonici. Romanii din Dacia traiana si-tragu originea loru de la coloniele romane straportate de Traianu imperatu pre la anulu 105 dupa Cr. in acosta tier'a, si au locuitu ne-

preruptu aci, precum aretaramu mai nainte. Era Romanii din tier'a grecesca europena de adi, si-tragu originea loru nu numai de la o parte a colonieloru romane, cari Aurelianu imperatu la anulu 274 d. Cr. le-au mutat din Dacia traiana preste Dunare in Misia, ci ei si-tragu originea loru si de la coloniele romane, cari nainte de mantuitorulu Crestu au colonisatu Iliri'a, Macedoni'a, adeca Traci'a in intielesu latu; Romanii numiti Masareti, ori Dasaleti din Albani'a si-deduce originea loru de la coloniele romane ce le-au asediatu Quintu Maximu in Taulanti'a Iliriei (Musachi'a de adi), precum culegemu din Ponqueville: Voyage dans Grèce, Paris 1820. pag. 152; Romanii din Valachi'a mare (Μεγαλη-Βλαχια), cari locuescu muntii inalti ai Pindulu, dupa marturisirea lui Ponqueville pag. 151, pretindu a fi descendinti din ruinele armatei lui Pompeiu, cari s'au retrasu intre munti dupa bataia de la Farsale; si era altii dintre acii Romani, numiti fiindu Romani-Bruzi, se credu a fi colonia din muntii Abruzzi ai Italiei.

(Va urmá.)

Simeone Mangiuca.

Astadi avemu unu tergu de tiera dintre cele 4 ce le avemu intr' unu anu. Este adunata o multime de poporu si totu felulu de maiestri cu negocie d'ale loro cari erau scumpe si aveau trecere buna. — Bucatele trecu cu urmatoriele pretiuri, de sinicu: grau curatu cu 9—10 fl. v. a.; grau mestecat cu 7—8 fl. v. a.; secar'a cu 5 fl. 40; papusoiulu (cucurudiulu) de estimpu cu 6 fl.; ordiulu cu 3 fl. 80; malaiulu meruntu cu 9 fl.; fasolea cu 10 fl.; lintea cu 10—11 fl. — Pretiurile vitelor sunt: parecnea de boi de lucru cu 150—200 fl. v. a.; vacile de junghiatu si cele cu lapte au pretiu bunu; caii buni sunt forte scumpi; parecni'a de oi cu 10 fl. v. a.; porcii grasi sunt scumpi era ceci macri de la campu au pretiu mai moderatu. Culesulu viiloru se va incepe la 13 opt. c. n. avemu sperantia de vinu bunu dara pu tienu. — In prenoptea tergului capetaramu oplioa buna si manosa, care mai molcomi inimile poporului ce se intristasora de secet'a cea lunga.

Agricola.

VARIETATI.

Necrologu. Georgiu Bunei preotu romanu or. in San' Nicolaulu Mare a repausatu in 21 l. c. in alu 33 anu alu vietii si alu 8 alu preotiei, lasandu in doliu pe parinti, frati, numeros'a-si familia si cunoscuti. A intratu in parochia numai dupa multe lupte contra serbiloru, cu cari in tota vietia avu d'a face apearandu cu zelul si energia drepturile romaniloru cari facu maiortate in acea comuna besericisca. Fic-i tieren'a usiora! — Simeone Gombosiu.

Progresu la negrii din Americ'a. Locutorii de colorea negra din Americ'a cugeta cu seriozitate la validitarea si estinderea influintiei loro in tote ramurile sociali. Acest'a se observa apriatu nu numai din aceea ca-si punu candidatii loro proprii pentru tote oficiiale, ci si din diurnalistic'a ce se estinde pre di ce merge. Asi'e se scrie din New-York cumca diuariulu „Elevator“ ce apare la S. Francisco in 2300 de esemplare e redigiatu de negri. „Pacific Appeal“ e asidere o foia pentru negri. „New-Orleans-Tribune“ apare in 10,000 esemplare, si redeactorii si tipografii sunt negri. Afara de acestea mai sunt totu de aloru „True Commissioner“, „Weekly Review“, „Christian Recorder“ si altele.

„Mitrailuisse“ e numele unei specie noue de tunu, inventata de doi belgiani si imbiata guvernului imperatescu de Viena. Face dupa olalta 31 de impuscature. Se pote incarca sub decursu de 20 minute secunde, si apoi erasi da 31 de impuscature si asi'e mai departe. Se pote dirige cu multa usiorintia la tote punctele unui semicercu. Personalulu unui asemene tunu consta numai din trei insi, unulu tien-tescu, altulu incarca, alu treile aprinde. Dilele trecute se facu la Viena incercari cu acestu tunu tientindu la deferite distante, intre cari cea mai lunga de 1200 orgfi. Artileristii imp. lauda tunulu. Damu cu socotela ca se va adopta acesta sistema.

Vladimiru marele princiope rusescu a plecatu catra Petropole dupa o petrecere de mai multe dile in Viena.

Cwentarea lui Beust de la Reichenberg e aplicata in multe feliuri de catra diu-ario. Cotiorii nostri i cunosou degia intielesulu. Multiamire si-espriimu numai foile oficiose si cele inspirate. Se intielege ca dualistii trebuie se fie multiamiti ca'i e vorba de Beust parintole dualismului. Asi'e „Pesti Naplo“ lu numesc omu trimisu de Ddieu. Daca vom desbraca asta frase de poesia, gasimu ca elu e nu trimisu ci demisiunatu din Sassoni'a candu acolo nu mai remasese nomica din suveranitate, totu ce era bunu se papase.

Principi pensunati. Ducele Adolfu de Nassau va primi de la regimulu prusescu o desdaunare in chartii si cateva castele din acelu principatu, cu atata i se va fini suveranitatea trecendu si domeniile in posesiunea Prusiei. Alungatulu roge din Anover'a care petrece la Hitzing lunga Viena, inca s'a contielesu cu regimulu prusescu, si va primi si densulu desdaunare pentru ca se incete agitatiunea si opusetiunea ce credinsiosii lui o facu in Anovera. Dupa alta versiune, regele Georgiu de Anovera nu vre se se indestulesca cu desdaunare, si n'o primesce desf Prusi'a i-a facutu concessiunea

ca nu va cere de la densulu renunciarea la tronul, cu alte cuvinte se pote titula roge pana candu i va dura gustulu.

Pentru Polonii din Austri'a cari in ultim'a revolutiune polona contra Rusiei au fostu prins si judecati de catra guvernulu rusescu, — s'a intrepusu diplomat'a austriaca, careia i-a si succese de unadi a modilocf de la Tiarulu eliberarea aloru 67 de poloni parte internati parte essilati. Cu asta ocaziune s'a intemplatu unu lucru ne mai auditu: unu polonu a multiamitu si si-a espresu dorintia ca vre se remana in Siberi'a.

Unu etnografu ungurescu. La Pesta apare o foia unguresca sub titulu „Magyarország és a nagy világ“ (Ungari'a si lumea cea mare, adeca straintetatea.) In nr. din urma unu caletoriu descrie pre romanii din partile mediamopte-resaritene. I descrie de securu pentru publiculu ungurescu, ca'i straintetatea — in mani'a rolei politice a elementului magiaru — totu nu vre se citesca unguresce. Acelu compatriotu alu nostru ne afla in caletori'a sa ca suntemu atatu de lutosi, in catu vestmintele nostre nu se mai cunosou din ce panura sunt. Femeile asidere. Copfii nostri in vestmentulu protoparintelui nostru Adamu pana ce nu primise decretulu ce-lu essila din paradisu. Cu nemica nu vei cunosce in romanu pre descendintele coloniloru lui Traianu, care astadi in pronuntiatiune italiana vorbesou o-hicesce. Dar ce esto si mai multa, horribile dictu: acesti romani locuescu si dormu intr'o chilia cu vitele loro. Ore unde i s'a potutu intempla compatriotulu nostru se veda asi'e ceva, ce romanulu in tier'a sa nu cunosce neci ca de esceptiune pentru cei mai seraci? Locurile romanesci, multiamita Domnului, au precum bucate asi'e si canepa nu numai pentru acoperirea lipseloru, dar trecu si in negotiu pre cateva piatie. Daca si cele lalte popora nemagiare se vor descriu cu atata neadeveru in foile unguresci, asi'e ungurii vor ajunge a nu cunosce neci chiaru tier'a in care traiescu. Ni pare reu ca si-au luat compatriotii nostri acest'a direptiune, inse ca romani si crestini, in acestu casu noi tienemu la vechi'a si indatinat'a nostra felicitare: Ddieu se vi ajute in ce vi-ati pusu cugetulu!

Honvedii de candu au primitu darurile de la incoronatiune vediendu-se maguliti nainteza intru organizare formandu comitete pretotiendene. Multi nu-si mai aduceau a minte daca au servitu seu nu revolutiunii, si acum se arata ca se guste stim'a de care i-a impartasitu guvernulu. Ceea ce esto mai de miratu, ei se credu a fi chiaru ostasi. Acestu tonu se vede in foia loro „Honvéd“, care amenintia pre guvern cu are se dee socota pentru ca a opritu tienerea adunarei generale a honvediloru la Aradu. Eca cuvintele lui „Honvéd“: „Consiliulu ministeriale reg. ung. a opritu tienerea adunarii honvediloru din tier'a. Noi, noi cari suntemu ostasii natiunii si a regelui nostru coronatu, ascultamu si stimamu despusetiunile poterii legale. Guvernulu ungurescu respundiatoriu, curundu seu mai tardiu va trebui se dee natiunii socota despre faptele sale, ea atunci va recunosce patriotismulu si va osendi slabitunea.“

Slavii batjocorescu pre polonii emigranti cari au primitu servitie in arma'ta turcesca si lupta contra poporaloru rebelate de apesarile turcesci. Acele foi slave ni spunu ca corpulu de cosaci sub conducerea lui Czajkowski, numai pana atunci servescu in Turci'a, pana vor ajunge unu numeru destulu de mare pentru a trece se lupte pentru restituearea Poloniei cu ajutoriulu Turciei. In multe orasie turcesci sunt poloni in oficie cu venite mari. Se nu uitamu ca multe vor fi numai insinuatiuni contra poloniloru pentru ca nu consentiescu cu Tiarulu capulu miscamentulu slavu. Adeveru e ca emigrantii cerca ocupatiuni pentru existintia, era Turci'a li deschide calca in arma'ta sa in care au si intratu cati-va, intre acestia si Langiewicz dictatorulu din revolutiunea ultima.

Lipsa de deputati. Comitetulu senatului imp. pentru revisiunea constitutiunei a cerutu se se inmultiesca incau 100 de deputati. La acest'a eschiamà unusenatoru: Pentru Ddieu: de unde se luamu atati barbati? „Národní Listy“ li suatuesce se importeze barbati de statu din Sassonia.

Imprumute unguresci. Precum intielege „Köl. Z.“ imprumutele pentru caile de feru in Ungari'a au datu de pedece nouc. Bancarii de Paris pretindu garanti'a statului au-

striacu, era agintelui ungurescu Haber nu i-a succese pana acum a-i inveti'a si convinge despre teori'a dualismului.

Liga regiloru. Georgiu regele Greciloru incredintandu guvernulu unci regintie, s'a luat prin Europ'a, si petrece parte la Petropole unde e fitoria sa mircisa, parte la parinti in Copenag'a. Acum s'a latitu faim'a ca Georgiu nu vre se mai retorne la tronulu seu ci va renuncia. La asta faima „Figaro“ din Paris in umorulu seu gascesc existintia unci lige intre domnitori cari nu vre se mai guverneze ca'i poporale li casuina pre multu necadiu. Acest'a e o arte cu multu mai republicana — dice Figaro — de catu uciderea intemplata lui Ludovicu XVI. Atunci artea era in etatea copilarisca. Astadi s'a perfetiunatu si greciloru se cuvine onorea ca si-au intorsu regele pana la u rosu. Daca domnitoriulu e constitutianalu, dice ca domnesce si numai ministrii guverneza prin urmare ei sunt respundiatori, atunci poporale nu se multiamescu ca'i pretindu se lucre si domnitoriulu. Daca Domnitoriulu se naltia peste fictiuni, guverneza insusi, atunci poporale trecu peste ministri si ataca pe domnitori cerendu-i socota. Deci cum este bine cu cele popora?! — De parerei lui Fig. diferesce multu ceea alu Mileticiu ablegatului serbu la diet'a unguresca, care estimpu mergendu catra casa de la dieta, spuse conatiuniloru sei ca regi se gasescu numai popora se fie.

Emisu. Referitoriulu la emisulu din 7 augustu a. c. eda ministeriulu de finantie alu Ungariei unu altu emisulu cu dtulu 18 sept. a. c. in care se cere ca se se facu catu mai urginte conscrierea proprietariloru si a comuneloru ce au trebuintia de sare pentru vite, conscrierea se se predeo oficioloru comitatense s. a. pentru ca sarea pentru vite se se pote impartit in parti egale si dreptu.

Ministrulu de fin. alu Ungariei a ordonat printr'o scrisore de datulu 1 l. c. catra directiunea de finantie a tierii Croati'a si Slavonia ca in intregulu cercu alu directiunei finantiale se se foloscesca limb'a croata de limba oficiala; mai departe tote zidirile in cari se afla oficiolate de finantie se fie prevediute cu marc'a acestoru regate si sigelele oficiale asemene se fie prevediute cu acea marca si cu inscriptiunea in limb'a croata. Croatii dar nu vor fi si mai tare vatemati in sentimentulu denationalitate. Ei au sciutu se-si castige acest'a stima.

Amagiri. „Saturday Review“ ce se publica la Londra, afirma ca dupa Angli'a are Austri'a mai multa liberate de presa. Cu asemene mintiuni nu se raspandescu adeverate cunosointie despre state. Afirma mai departe ca venitoriulu Austriei aterna de la aceea daca rasele diferite nu vor vre nedependintia ci vor preferi o prosperitate materiala scl. Celu se cunosce diferitele rase, ar trebui se ne compatimesca pentru starea materiala scl. dar nu se ni-o amintesca ca de mangaiare, de preferintia.

Banc'a ung. pentru creditu ipotecariu si-va estinde aptivitatea sa si a supra Croato-Slavoniei in urmarea unui biletu de mana a Mai. Sale catra Andrassy cu datulu 24 sept.

Coler'a in Muntenegru a incetatu cu totulu si cei optu medici trimisi de guvernulu austriacu au returnatu in septeman'a trecuta. Principele li-a datu unu banchetu la plecarea, era presiedintele senatului Petru Filipovicu a radiecatu toaste pentru monarculu Austriei care li-a trimisu ajutoriu in timpu de lipsa. Se mai insirara multe complimente din amendoue partile. Principele li-a promis ordulu seu Danilu I, delocu ce si Austri'a din a sa parte va recunosce acestu ordu.

Generalulu Turr — precum spune Zuk. — petrece in Belgradulu Serbiei.

Cassa noua de pastrare s'a infiintiatu in Satulu-Mare, in 15 l. c. si-a inceputu aptivitatea cu unu capitalu de 60,000 fl. v. a.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comitetulu Asoc. tranne, amesuratu concludului adusu in siedintia ad. gen. tinuta la Clusiu in 28 aug. a. c. p. XXVIII. publica prin acest'a concursu, pentru doue stipendia de cate 330 fl. v.a. destinate pentru acei tineri romani, cari se voru consacra studiului agronomic spre a pote fi aplicati, dupa absolvarea studioloru agronomici, ca invetiatori, si anume unulu la preparandi'a din Blasiu si altulu la preparandi'a din Sabiiu. Terminulu concursului se defige pre 1 nov. a. c.

Aspiratoriulu la aceste stipendii au de a-si tramite pana la terminulu mai susu indicatu la Comit. Asoc. resp. concurse prevediute cu testimoniene necesarie despre studiile recerute cum si despre portarea morale.

Din Siedintia Comit. Asoc. tranne. romane tinuta la Sabiiu in 18 sept. 1867.

Nr. 148—1867.

Publicare de Concursu.

In urmare si in intielesulu concludului ad. gen. a Asoc. tranne tinuta la Clusiu in 28 augustu c. n. a. c. siedintia a III. p. XXVIII. subscribulu Comit. publica prin acest'a concursu pentru doue stipendia si anume unulu de cate 100 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi afara din patria, la vre-o Universitate, altulu de 80 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de drepturi in patria. Terminulu se defige la acestu concursu pre 1 Novembre c. n. a. c.

Aspiratoriulu la susu numitele stipendia, voru ave pana la defiptulu terminu a-si asterne la Comit. Asoc. tranne petitiunile sele prevediute: a) cu atestatu de botezu; b) testimoniu scolasticu despre progressulu in studia, cum si despre portarea morale, in urma c) cu testimoniu demnu de credintia despre lipsarea mijloceloru necesaria spre a pote continua studiile.

Din siedintia Comit. Asociatiunei tranne romano tinuta la Sabiiu in 18 sept. 1867.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne romane conformu concludului adusu in siedintia III a ad. gen. tinuta la Clusiu in 28 augustu a. c. p. XXVIII publica prin acest'a concursu, pentru doue ajutoire de cate 50 fl. v. a. destinate pantru doi studenti la scolele reale, cu terminulu pana la 1 nov. a. c.

Aspiratoriulu la aceste ajutoire pana la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si tramite la Comit. Asoc. concurse loro prevediute cu testimoniene scol. despre studiile recerute, despre portarea morale, cum si despre lips'a de mijlocele necesarie la continuarea studioloru.

Din siedintia comit. Asoc. tranne romane tinuta la Sabiiu in 18 sept. 1867.

Respunsuri. Dlul B. per O. in N. M. Candu nu primesci veri unu nr. te rogamu reclama de loqu. — Simleu: Pentru nr. venitoriu. Salutare si multiamita. — Dlul Agricola: Multiaminu dar nu se pote. — Dlul A—Z. Nu va fi mai multa asi'e.

Cursurile din 27 sept. 1867 n. sor'a.

(dupa arstare oficiale.)

Table with columns for 'bani' and 'mar.' containing financial data for various categories like state loans, lottery results, and obligations.